

Uitgeputte Britten op de trap na de slag

Verliefd op Arnhem

Wekelijks tekent Dick Caderius van Veen een pand met een verleden. Harry van der Ploeg zorgt voor de historische context.

Rond de Arnhemse Heerensociëteit aan de Utrechtseweg in Arnhem was het, met uitzicht over de Nederrijn, in de negentiende eeuw goed wonen.

Deftige villa's in het wit vormden aan de noordzijde van de Utrechtseweg een fraai ensemble. Utrechtseweg 70 is thans een kantoor voor bedrijven in de financiële dienstverlening voor ondernemers. Volgens de monumentenkenners van de gemeente is het omstreeks 1870 gebouwd. 'Luneven' heette de villa

In de buurt van Luneven lag het chique Hotel Bellevue. Tot 1865 was Anna Paulowna, de Russische weduwe van de in 1849 overleden koning Willem II, hier een vaste gast. Speciaal voor haar had het hotel een eigen dependance. Uitgerekend die dependance werd gespaard toen het hotel in 1908 tot de grond toe afbrandde.

In 1930 ging alles alsnog tegen de grond om plaats te maken voor het hoofdkantoor van de Provinciale Geldersche Electriciteits Maatschappij. Dat alles is ook alweer verdwenen. Alliander heeft hier nu haar hoofdkantoor in een ultramodern complex Bellevue. In het wit, net als de omringende villa's.

De eerste medisch specialist van het verderop gelegen Elisabeths Gasthuis heeft in de vorige eeuw lange tijd op nummer 70 gewoond: de chirurg dokter Stuyt. Hij moet sinds 1916 een wat

vreemde eend in de bijt zijn geweest tussen de zusters van Barmhartigheid. Het gasthuis was toen nog een combinatie van hospitaal en huis voor ouden van dagen. De zusters hadden er een boerderij bij waar ze varkens fokten.

De pal tegenover Utrechtseweg 70 gelegen Heerensociëteit, ontworpen door architect Cornelis Oudshoorn, ging later dienstdoen als Gemeentemuseum.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog kwamen de villa's en het museum in de frontlinie van de Slag om Arnhem te liggen. Britse eenheden probeerden in september 1944 via de Utrechtseweg de Rijnbrug te bereiken, maar stuitten ter hoogte van het museum op hevig verzet van de Duitsers.

Marcel Anker uit Duiven deed onderzoek naar de legerenheid die vast kwam te zitten in wat later het 'Airborne House' is gaan heten: Utrechtseweg 72. Er hangt

daar een opvallende plaquette die de 30 mannen eert die twee dagen stand hebben gehouden in een hopeloze strijd. Anker: „In Villa Luneven op nummer 70 hebben ook soldaten verschanst gezeten, onder leiding van sergeant Joe Knowles. Maar die hebben maar enkele uren stand gehouden.”

De mannen die het overleefden, werden krijgsgevangenen gemaakt. Anker wijst op een foto van een Duitse legerfoto. Op de foto vijf Britten op en rond de trap bij de ingang aan de zijkant van Luneven. De mannen wachtten op het moment dat de Duitsers hen bijeendrijven voor afmars naar het station.

Sergeant Knowles kwam terecht in kamp Stalag 18C nabij Salzburg in Oostenrijk. Na de bevrijding ging hij weer in dienst, als instructeur voor de luchtlandingstroepen. Zijn laatste klus was in Egypte, waar hij het Suezkanaal bewaakte.